
Warszawa, st. Stare Miasto, woj. mazowieckie, ul. Rynek Starego Miasta 28 (podwórze), Krzywe Koło 2-4, Kamienne Schodki, Brzozowa, Mostowa, Bugaj oraz zewnętrzny mur obronny Starego Miasta (tzw. odcinek IV)

Informator Archeologiczny : badania 34, 277-279

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Suraż , st. 37 i 41, gm. <i>loco</i> , woj. podlaskie, AZP 41-84/XXXVII i XLI	patrz: wczesna epoka żelaza
Szczecinek , st. 6, gm. <i>loco</i> , woj., zachodniopomorskie, AZP 25-25/135	patrz: późne średniowiecze
Sztynwag , st. 4, gm. Grudziądz, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 31-44/28	patrz: neolit
Szynych , st. 12, gm. Grudziądz, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 31-44/27	patrz: neolit
Szynych , st. 13, gm. Grudziądz, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 31-44/28	patrz: paleolit
Świerklany Dolne , st. 1, gm. Świerklany, woj. śląskie	patrz: późne średniowiecze
Święty Wojciech , st. 1, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/19	patrz: wczesne średniowiecze
Święty Wojciech , st. 7, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/22	patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu
WARSZAWA , st. Stare Miasto, woj. mazowieckie, ul. Rynek Starego Miasta 28 (podwórze), Krzywe Koło 2-4, Kamienne Schodki, Brzozowa, Mostowa, Bugaj oraz zewnętrzny mur obronny Starego Miasta (tzw. odcinek IV)	<ul style="list-style-type: none"> • miasto późnośredniowieczne i nowożytne (do XX w.) • zewnętrzny mur obronny <p>Prace archeologiczne prowadzone przez mgr Włodzimierza Pełę. Finansowane przez SPEC (Zakład Sieci Ciepłej Warszawa) oraz przez Zarząd Terenów Publicznych Warszawa Śródmieście. Badania ratownicze związane z budową sieci ciepłej prowadzono nieregularnie z przerwami na różnych odcinkach przebudowy we wrześniu (ul. Krzywe Koło i Kamienne Schodki) oraz od października do grudnia (ul. Brzozowa, Mostowa, Bugaj), natomiast wykopy przy murze obronnym wykonywano od 15 października do 10 listopada 2000 r.</p> <p>Prace archeologiczne prowadzone były w trakcie prac ziemnych związanych z przebudową sieci ciepłej w ulicach: Krzywe Koło, Kamienne Schodki oraz w rejonie ulic Brzozowa, Mostowa i Bugaj. Badania archeologiczne miały charakter ratowniczy, polegały przede wszystkim na dokumentowaniu odsłanianych fragmentów nawarstwień kulturowych i murów dawnej zabudowy w obszarze wykonywania wykopu budowlanego. Teren prowadzenia prac był w dużym stopniu zdegradowany pod względem archeologicznym (zniszczenia spowodowane wykonywaniem od XIX wieku wykopów związanych z budową podziemnej infrastruktury miasta). Z tego względu, chociaż wykopy budowlane wykonywano na znacznym terenie, prace archeologiczne miały miejsce na znacznie zawężonym obszarze. W ulicach Krzywe Koło i Kamienne Schodki wraz z przejściem na podwórze kamienicy Rynek Starego Miasta 28 obserwacje prowadzono w wykopie o długości 60 m i szerokości około 1,5-2 m), natomiast w obszarze ulic Brzozowa, Mostowa i Bugaj badaniami objęto tylko niektóre odcinki wykopu o łącznej</p>

długości około 120 m. Wyniki badań są zróżnicowane ze względu na chronologię odsłanianych nawarstwień kulturowych i reliktyw dawnej zabudowy.

W profilach wykopu w ulicy Krzywe Kolo i Kamienne Schodki odsłonięto na znacznych odcinkach dobrze zachowany układ nawarstwień kulturowych, których warstwy najniższe powstały w czasach lokacji miasta czyli na przełomie XIII/XIV w., warstwy górne natomiast datować można na okres nowożytny (najmłodsze warstwy niszczone podczas budowy ulic w XIX i XX w.). Miąższość nawarstwień dochodziła do głębokości około 2 m od obecnego poziomu terenu. Ich układ jest bardzo czytelny, widoczne są nawarstwienia średniowieczne związane z funkcjonowaniem uliczki na tyłach bloku zabudowy przyrynkowej, jednak na tyle ważnej, iż została wybrukowana w wieku XV.

W rejonie ulic Brzozowa, Mostowa i Bugaj znajdujących się poza murami obronnymi dokumentowano relikty dawnej zabudowy murowanej, która swymi początkami sięga XVIII wieku. Należały do nich m.in. mury piwnic kamienic Brzozowa 43 i 45 oraz Mostowa 5 (teren należący do Bractwa Miłosierdzia które w wieku XVI założyło znajdujący się bliżej murów obronnych szpital św. Łazarza). Nie natrafiono na ślady cmentarzyka, który miał znajdować się w pobliżu budynków szpitala.

Badania będą kontynuowane.

Badania murów obronnych związane były z przygotowaniem projektu konserwacji i rewaloryzacji zewnętrznego młodszego muru obronnego na tzw. odcinku IV (pomiędzy Barbakanem a Wieżą Marszałkowską). Miejsca usytuowania wykopów wyznaczone zostały przez architektów przygotowujących projekt. Po stronie wewnętrznej muru (od strony miasta) wykonano wykop 1 a po stronie zewnętrznej (od strony fosy) wykopy 2-5. Wszystkie wykopy miały wymiary około 2 x 2 m, różniły się głębokością. Przebadano powierzchnię około 20 m².

W wykopie 1 prace prowadzono od głębokości 22.00 m nad poziom „0” Wiśły (system pomiarów przyjęty w Warszawie) do głębokości 16.50 m n.p.”0” W. Odsłonięto lico oraz znaczną część fundamentów gotyckiego muru obronnego z XV w. a także, w profilu wykopu, nawarstwienia ziemne dochodzące do muru. Fundament zaznaczony niewielką odsadzką znajdował się na głębokości 20.45 m n.p.”0” W. (około 1,55 m od obecnego poziomu terenu), natomiast stopa fundamentu posadowiona została na głębokości 17.00 m n.p.”0” W. Wykonano go z kamieni eratycznych, kładzionych warstwami, na zaprawie wapiennej z gruzem ceglany. W profilu widoczna warstwa budowlana powstała w trakcie budowy muru obronnego oraz nawarstwienia związane z poziomem terenu w XV w., brak natomiast pozostałości nawarstwień związanych z wykopem na fundament muru oraz śladów uliczki przymurnej (istnienie takiej uliczki przyjmują wszyscy projektanci w projektach zagospodarowania terenu na Międzymurzu). Nawarstwienia kulturowe opadały dość stromo (około 0,60 m na odcinku 2 m) od strony starszego wewnętrznego muru obronnego (od strony miasta) na zewnątrz murów obronnych (dawna skarpa doliny potoku Dunaj).

Wykop 2 usytuowany został po zewnętrznej stronie zewnętrznego muru obronnego na przedłużeniu wykopu 1. Odsłonięto w nim fundamenty skarpy wzmacniającej mur obronny wybudowanej w XVIII w oraz mury związane z zabudową nowożytną tego terenu.

W wykopie 3 natrafiono na część piwnicy budynku dostawionego do muru obronnego najprawdopodobniej w 2 połowie w XVIII w. Piwnica miała sklepienie kolebkowe i największą wysokość 2,30 m, posadowienie jej fundamentów znajdowało się poniżej posadowienia stopy fundamentu muru obronnego. Prace prowadzono od głębokości 19.00 m n.p.”0” W do głębokości 15.80 m n.p.”0” W (poziom stopy fundamentu piwnicy).

W wykopie 4 odsłonięto stopę fundamentu muru obronnego (16.80 m n.p.”0” W.) oraz mury i fundament płycej posadowionej skarpy wzmacniającej mur obronny, wybudowanej najprawdopodobniej w XVIII w.

Podobne wyniki prac odnotowano w wykopie 5 gdzie również odsłonięto oryginalne fragmenty lica muru i fundamentu skarpy wzmacniającej dostawionej do muru obronnego najprawdopodobniej w XVIII w. oraz nawarstwienia związanego z użytkowaniem terenu – bruk kamienny z XIX-XX w.

Badania zewnętrznego muru obronnego będą kontynuowane w momencie przystąpienia do prac konserwatorskich i restauracyjnych.

Materiały źródłowe znajdują się w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy. Pełne wyniki badań będą publikowane w serii wydawniczej Archeologia dawnej Warszawy.

Węgorzewo, zamek, st. II, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 15-73

patrz: późne średniowiecze

WĘGORZEWO, st. XXIX, wykop 1, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 15-73/-

- skraj zabudowy miasta lokacyjnego - dawna ul. Kacza (XVIII-XX w.)

Nadzór archeologiczny, przeprowadzony od 23 maja do 21 czerwca przez mgr. Jerzego Marka Łapę (autor sprawozdania, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie). Przebadano powierzchnię 260,40 m².

Nadzorem archeologicznym objęto prace ziemne związane z założeniem instalacji komunalnych wokół budynku Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Badaniami objęto liniowe wykopy o długości 226,80 m (260,40 m²). Teren badań podzielono na kilkanaście odcinków o długości uzależnionej od uwarunkowań inwestycyjnych.

Najstarsze zabytki odkryto na odcinku DE, gdzie na długości 6 m wystąpiła warstwa kulturowa o miąższości do 40 cm. Znajdowały się w niej również zabytki z materiałów organicznych (drewniane i skórzane części obuwia). Można ją datować na XVIII w.

Na odcinkach DE, EF, LŁ, ŁM, MN odkryto 59 drewnianych (sosnowych i dębowych) pali o ściętych górnych końcach, na których były posadowione fundamenty budynków XIX-XX w. Być może część pali wcześniej stanowiła drugi rząd (wewnętrzny) palisady miejskiej funkcjonującej w XVI-XVIII w. W dwóch miejscach pod kamiennie-ceglany narożnikami odsłonięto drewniane bezczki spełniające funkcję stabilizatorów gruntu (H'J, JL).

Fundamenty budynków zniszczonych w 1945 r. odkryto ponadto na odcinkach: GH (Lucia Schafer), AB, BD, DE (Martha Bergmann), JK, KL, LŁ, ŁM (Maschinen Fabrik Bergmann).

W ścianach wykopów, na odcinkach BD i H'J odsłonięto zewnętrzne ściany cembrowin nowożytnych prostokątnych studni.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Studia Angerburgica” t. V.

Badania związane z zakładaniem instalacji komunalnych zakończono.

WĘGORZEWO, st. XXIX, wykop 2, ul. Sienkiewicza 12, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 15-73/-

- skraj zabudowy miasta lokacyjnego- Wola (XVIII-XX w.)

Wyprzedzające badania archeologiczne, przeprowadzone od 23 do 27 maja przez mgr. Jerzego Marka Łapę (autor sprawozdania, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie). Przebadano powierzchnię 180 m².

Nadzorem archeologicznym objęto prace ziemne związane z posadowieniem budynku mieszkalnego. Wykop miał wymiary 15 x 12 m.

W narożniku północnym oraz przy ścianie północno-zachodniej wykopu odsłonięto kamiennie-ceglane fundamenty (obiekt 1) wielorodzinnego budynku z przełomu XIX i XX w., rozebranego w 1996 r. Został on najprawdopodobniej posadowiony na fundamentach, na których stał wcześniejszy drewniany (?) budynek z XIX w. (końca XVIII w.?).